

Op de Hoogte

Harense Historische Kring
Old Go

*Bij de tijd over Haren, Glimmen,
Onnen en Noordlaren*

4e jaargang nummer 1, 2013

losse nummers: € 3,--

Harens Historische Kring "Old Go"

Op de Hoogte is een uitgave van de Harens Historische Kring Old Go en verschijnt 3 x per jaar in april, september, december

Redactie: Henk Bazuin, Siebrand Braaksma, Maria Staal en Roelof van Wijk; te bereiken via: redactie@oldgo.nl

Sluitingstermijn volgend nummer: 7 augustus 2013

Advertentietarieven op aanvraag

Lossen nummers, zolang de voorraad strekt € 3/stuk

Copyright: Harens Historische Kring Old Go.

Overname van (gedeelten) van artikelen en/of afbeeldingen is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

Druk: Drukkerij G.van Ark Haren.

Inlichtingen over de vereniging: zie de website

Website: www.oldgo.nl. Contactpersoon: Jan Kalter
Bereikbaar via: webmaster@oldgo.nl

Secretariaat

Jan Offereins *Borgsingel 3, 9753 CD Haren*

Bankrekening: Rabobank: 1570.71.286

Tnv. Harens Historische Kring "Old Go"

Bezoekerscentrum *Oude Brinkweg 12a, Haren*
Elke donderdag van 13:30 tot 15:00 uur

Bestuur

Voorzitter

Secretariaat

Ali Bakker

Jan Offereins

Opgave lidmaatschap via www.oldgo.nl

Het lidmaatschap kan op elk moment ingaan

Individueel lidmaatschap € 15, Gezin: € 25

Inhoud

Gegevens, activiteitenoverzicht, inhoud	2
Old Go-tje	3
Bezoek Beatrix 1990	3
Het verhaal van Egbert Vos	4
Huisnummering in Haren, met oproep voor medewerkers	6
400.000 jaar geschiedenis in één bos	8
Een familie Konings	9
Het geheim van het torentje, of hoe Haren het Wassenaar van het Noorden werd	10
Advertenties en oproep columnisten	12
Be Quick 125 jaar jong, boekbespreking	13
Groninger Archieven nieuws	13
Nieuwe redactie	14
Oproep dodenherdenking Appelbergen	14
De weg naar oma tou	14
Glimmen in prentbriefkaarten	15

Activiteiten en overzicht Old Go

Doelstelling Het bevorderen van de belangstelling voor, en het bundelen en publiceren van kennis over de geschiedenis van de gemeente Haren

Activiteiten *Lezingen*: twee keer per jaar
Excursies: één keer per jaar
Tentoonstellingen organiseren
Rubriek in "Haren De Krant"; elke maand
Item op radio Haren FM; de voorzitter vertelt over onderwerpen uit de geschiedenis van Haren
Promotie op jaarmarkten en andere evenementen

De werkgroepen *Oude verhalen*. Contactpersoon: Dick Schaap

Digitaal fotoarchief: Dick Schaap

Bezoekerscentrum Het *bezoekerscentrum* is donderdagmiddag open van 13.30 tot 15.00 uur
We hebben hier ook ons *archief*: Oude Brinkweg 12a, Haren, (boven de judoschool)

Samenwerkingverbanden

Monumentendag wordt georganiseerd door de gemeente Haren in samenwerking met Old Go.

Historisch Platform Gorecht is een samenwerkingsverband met de gemeenten/ historische verenigingen van Slochteren, Hoogezand-Sappemeer, Scharmer-Harkstede, Klooster Yesse en de provincie Groningen.

In de maak: samenwerking met de Historische Commissie Haren en de Commissie Letteren

Old Go-tje

Deze week de 3^e jaarvergadering gehad in de Melenshorst. We waren tevreden over de opkomst. Na de jaarvergadering, hadden we opnieuw een inspirerende lezing van de heer van Koldam. U kunt het verslag lezen en de oproep om mee te doen aan een werkgroep "huisnummerproject".

Wat is er verder gebeurd bij Old Go?

De website blijft levendig en de maandelijkse column populair. Wilt u eens een column schrijven, de webredactie en wij allen zijn er blij mee.

De werkgroep oude verhalen neemt menig interview af en hiervoor geldt hetzelfde.

Wilt u geïnterviewd worden of weet u inspirerende mensen die een mooi verhaal hebben, meld het.

De webredactie is bezig met een fotoproject rondom het bezoek van Beatrix aan Haren in 1990. Hieruit zal, rond de kroningsdatum, een kleine fototentoonstelling worden georganiseerd in samenwerking met Boekhandel Boomker.

Het bestuur werkt gestaag door, we zijn nu bezig de organisatiestructuur beter vorm te geven. Dit is nodig om te blijven verbinden en inspireren.

Fijn is dat we regelmatig mooie dingen krijgen. Bijv. een heel archief van een belangrijk heer uit Haren waar we erg blij mee zijn.

Ook mochten we een uitgebreide ansichtkaarten-collectie scannen voor ons digitale archief, zie pagina 15.

Ik maak nog een klein uitstapje.

De Groninger Archieven hebben op hun website een afdeling "schatten". In deze map zitten o.a. aquarellen van Louise Feith, die honderd jaar geleden in het Feithhuis woonde in Groningen. Zij heeft het hele huis inclusief alle inboedel geschilderd. Een verrukkelijk inblikje in het Feithhuis van 100 jaar geleden waar de beroemde archivaris Feith woonde met zijn gezin. Het is nu een Grand Café.

Ik zou zeggen: ga schatgraven.

Ali Bakker
Voorzitter Old Go

Bezoek Beatrix 1990

Drieëntwintig jaar geleden, op 30 april 1990, bracht koningin Beatrix een bezoek aan de gemeente Haren. Ondanks dat het digitale tijdperk toen nog niet was aangebroken, stonden toch heel veel mensen met foto-toestellen en camera's langs de kant van de weg, om de gebeurtenissen vast te leggen.

Een oproep voor foto's van die dag, leverde een mooie collectie op.

Hieronder een selectie uit de foto's die inwoners uit onze gemeente op 30 april 1990 maakten.

Foto G. Staal-Berends

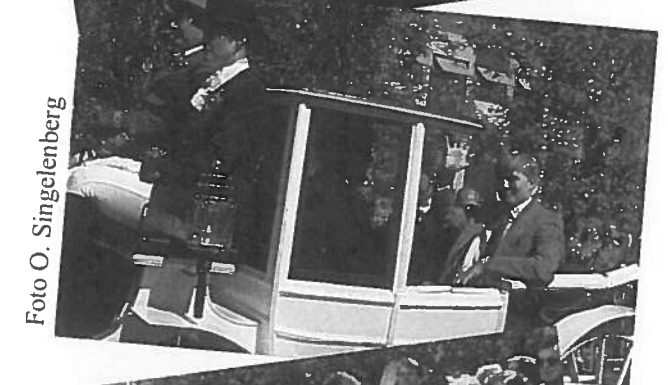

Foto O. Singelenberg

Foto H. Noot

Foto H. Vrieling

Bezoek de website van Old Go, www.oldgo.nl, voor meer foto's (in kleur) en een filmpje.

Vanaf 27 april 2013 is in de etalage van Boekhandel Boomker in Haren een tentoonstelling te zien van de ingestuurde foto's.

Het verhaal van Egbert Vos

De werkgroep Oude Verhalen stelt zich ten doel om de belevenissen van oude dorpsgenoten (m/v) uit Haren, Glimmen, Onnen en Noorderlaren vast te leggen. Ze doet dit door middel van interviews. Als u ook uw verhaal wilt laten vastleggen, kunt u contact opnemen met Dick Schaap, projectleider werkgroep Oude Verhalen. Dhr. Egbert Vos is geïnterviewd door mevrouw Trijnie Brunt. De heer Vos heeft de tekst grotendeels zelf aangeleverd. De foto's, behalve die van boerderij Eggens, zijn alle uit de collectie van de heer Vos.

Ik ben op 10 april 1929 in Haren geboren. Men zei altijd dat ik op de Steeg ben geboren, maar het was een zandweg. Mijn lagere school was aan de Kerkstraat, de Christelijke Nationale school. Er was ook een noodlokaal aan de Nieuwlandsweg. De MULO waar ik later naar toe ging lag ook aan de Kerkstraat. Wij gingen altijd op de klompen naar school. Aangezien het boerenbedrijfje van mijn vader te klein was om er een goed bestaan in te vinden ben ik geen boer geworden, hoewel ik dat wel graag had gewild. Ik heb werk gevonden bij de Belastingdienst en heb er 40 jaar gewerkt.

Mijn voorouders

Boerderij Achterste Middelhorst

Omstreeks het jaar 1900 vertrok het gezin van Harmanus Vos en Fennegiena Grasmeijer uit Foxhol en ging wonen in het boerderijtje aan de Achterste Mickelhorst in Haren op de plek waar nu een geheel verbouwde woonboerderij staat. (Oude Middelhorst nr. 71/ hoek Tussenziel).

Het gezin bestond uit vader, moeder en drie zonen: Klaas, Tamme en Wiert en één dochter: Annechiën.

Mijn ouders

Wiert, die later mijn vader zou worden, trouwde in 1911 met Roelfien Horst, wonende aan de Molenkampsteeg nr. 16.

Het jonge paar ging wonen in een nabijgelegen boerderij op de Achterste Mickelhorst (hiervan is helaas geen foto beschikbaar). Op die plek stond in het verre verleden het Buitenhuis Mickelhorst (nu staat daar een burgerhuis, Oude Borg 6).

Om naast de karige opbrengst uit het boerenbedrijfje aan wat bijverdienste te komen, huurden ze de vlakbij gelegen eendenkooi van eigenaar Holtkamp.

In de literatuur wordt een eendenkooi omschreven als een "inrichting tot het vangen van wilde eenden". Nu hanteert men een dubbelloops jachtgeweer om aan eendenbouden te komen, maar in die tijd ging dat via een eendenkooi. Overal in Nederland kwamen dergelijke "inrichtingen" wel voor.

Bij het vangen van de eenden maakte men gebruik van tamme lokeenden. Speciaal voor de eendenvangst opgeleide kooikerhonden deden hun best om de eenden langs de kant in de richting van de vangnetten (fuiken) te blaffen.

Mijn ouders gebruikten daarvoor hun hondje Molly.

De eerste wereldoorlog

Toen in 1914 de eerste wereldoorlog uitbrak en de algemene mobilisatie werd afgekondigd moest mijn vader twee jaar in militaire dienst. Er braken daarvoor voor het jonge gezin moeilijke tijden aan. Vooral voor mijn moeder die het boerenwerk door de week veelal alleen moest verrichten. De boerenmannen kregen voor bijzondere werkzaamheden zoals hooien, gelukkig wel vaak verlof.

Na het overlijden van mijn moeders moeder, mevrouw Roelfien Horst-Bazuin verhuisden ze in 1917 naar de Molenkampsteeg nr. 16.

De verhuizing

Boerderij van de familie Vos in zomertooi

Hoe die verhuizing precies is gegaan weet ik niet (mogelijk met een boerenwagen, toen nog zonder luchtbanden) maar wel weet ik dat zich daarbij een probleempje voordeed. Nee, niet met die wagen maar met Molly. Het hondje weigerde pertinent met de verhuishwagen mee te gaan.

Alle mooie woorden ten spijt, het lukte niet om hem van gedachten te doen veranderen. Mogelijk was hij

door al het gedoe rond het inpakken en inladen van de verhuisboedel van slag geraakt. Hij vluchtte de Oosterpolder in! In geen velden of (zand)wegen meer te bekennen. Ook niet in de Eendenkooi. Met pijn in het hart werd besloten dan maar zonder Molly te vertrekken ...

De volgende morgen toen mijn moeder voor het eerst weer in haar ouderlijk huis wakker werd, hoorde ze bij de achterdeur een verdacht geluid. Niet lang daarna kon ze een van geluk (of van de lange speurtocht) hijgende Molly in de armen sluiten.

Boerderij van de familie Vos

Mijn vader had een kleinschalige boerderij met negen koeien en een paar kalveren. Ook wat bouwland achter de boerderij. Hij huurde de boerderij van de familie Nathans en elk jaar werd op 1 mei en 1 november de huur betaald.

De boerderij is gebouwd in 1840 en afgebroken in 1960. Vele wegen in Haren waren vroeger zandwegen, waarvan de Molenkampsteeg er één was. Vóór het huis bevond zich een appelhof (appel-, peren- en pruimenbomen), alsmede een weiland achter het bouwland. Het erf bestond uit een deel dat in gebruik was als moestuin en een deel voor akkerbouw. De totale oppervlakte inclusief bebouwing en erf bedroeg ongeveer 1 hectare.

Boerderij van de familie Vos in winterertooi

Op de foto waar nu een heg zichtbaar is, liep vroeger een sloot, die zich uitstrekte tot aan de Onnerweg. In een koude winter heb ik daar ooit mijn eerste scheve schaats gereden.

Bij de ingang van het huis op de dam bevond zich vroeger een wit houten hek, gemarkeerd door twee grote lindebomen. Bij de achterkant van het huis bevond zich ook nog een dam om op het erf te komen. De boerderij van mijn vader kreeg in de oorlog waterleiding. In 1947 is mijn vader met het "boeren" gestopt.

Verdere bebouwing Molenkampsteeg

Jarenlang stond ons boerderijtje er eenzaam en alleen. Later kwam er aan de zuidkant van de weg bebouwing zoals het boerderijtje van Luikinga, (later Eggens, met het bekende snoepwinkeltje, zoute dropjes, salmiak en zoethout voor een cent) vlakbij de spoorwegovergang. (zie ook het verhaal uit Haren dé Krant van 2011)

Boerderij van de familie Eggens

Dan komt een paar honderd meter naar achteren gebouwd op nr. 4 het huisje van de familie Noord, dat stond met de achterkant vlak langs de spoorloot, ongeveer op de plek waar zich nu een parkeerplaatsje bevindt aan de (verlengde) Middelhorsterweg, ter hoogte van de laagbouwwoningen van de Sitterweg. Het was te bereiken via een doodlopend zandweggetje, dat begon tussen de panden 2 en 6 aan de Molenkampsteeg (inrit boerderij Dunnebacke, nr. 6). Vervolgens komt het dubbele winkelpand, nr. 8 en 10, met de kruidenierswinkel van Zuiderveld (later Flikkema/Harmsma) en de kapperszaak van Sikkesma (later Teune) en nu Marco & Miranda. Dan staat er nog een dubbele woning op de nr. 12 en 14. Op de plek waar de boerderij van Vos stond, staat nu een blok rijtjeshuizen, nr. 16 t/m 22.

Rond 1920 begon de woningbouwvereniging Haren met bebouwing van de noordkant van de weg.

Die huizen met de bekende punttaken staan er nu nog. Tot zover de herinneringen van Egbert Vos.

Huisje van de familie Noord

Huisnummering in Haren

Op 13 maart 2013 hield Eppo van Koldam, oud gemeentesecretaris, voor een publiek van ruim 40 personen een lezing over de huisnummering in Haren. Hij vertelde dat hij het antwoord zocht op de vraag "Waar woonde opa?". Zijn overgrootvader had een jaar in Haren gewoond, volgens de familieoverlevering in een van zeven huisjes tegenover de Dilgtweg, maar die stonden daar waarschijnlijk helemaal niet. Les: wantrouw de details van de verhalen!

Door Ingrid Smit

Huisnummering

De huisnummering is ingevoerd in de Franse tijd, net als de burgerlijke stand, de gemeenten en het kadaster. Doel is om de belastingheffing te vereenvoudigen en een goed bestand te hebben om jonge mannen voor de net ingevoerde diensplicht op te roepen.

De gemeenten worden in 1811 gevormd op basis van de al bestaande parochies, waarbij afhankelijk van de grootte parochies worden samengevoegd. De gemeente Haren bestaat uit de parochies Haren en Noordlaren, met een deel van de parochie Groningen, de marke Helpman. Het Franse systeem voor huisnummering bestaat uit een letter die de wijk aangeeft gevolgd door een cijfer voor het huis.

Periode 1: 1811-1880

De huisnummering begint in elke voormalige parochie opnieuw, waarbij ook de oude marken te herkennen zijn. De oude parochie Haren bestaat uit de wijken Haren A, Haren B, Onnen C, Hemmen/Dilgt D, Hoornsche Dijk E en Essen F., Helpman bestaat uit Helpman A, Helpman B, Buiten Klein Poortje/Euvelgunne/Molenwijk C en Den Hoorn D. De parochie Noordlaren tenslotte bestaat uit Noordlaren A, Noordlaren B en Glimmen C. Binnen de wijken wordt min of meer systematisch genummerd. In Haren A begint men aan de noordkant, nummert de huizen aan de westkant van de 'dichtbebouwde' huidige Rijksstraatweg tot het einde van de bebouwing ter hoogte van de Julianalaan, gaat dan terug langs de andere kant. Aan de Rijksstraatweg liggen de lage nummers aan de ene kant, de hoge aan de andere kant. Nu (=2013) liggen de even en oneven nummers aan verschillende kanten. Daarna slingert de nummering zich verder de wijk in, via veel minder bebouwde zijweg. Hier is onderscheid in nummering aan beide kanten van de weg niet nodig, evenmin als

in de andere wijken. Binnen de gemeente Haren bestaan dus drie huizen met hetzelfde huisnummer A1. Wordt er later een huis tussen gebouwd, dan krijgt dat een toevoeging a. De nummering wordt na 1850 opgeschoond, een tussengebouwd huis krijgt een doorlopende nummering, A12a wordt A13, A13 wordt A14 etc. De inwoners merken weinig tot niets van een (veranderde) nummering.

Voor ons zeer verwarrend, maar niet voor de Harenaar uit de negentiende eeuw: die beleefde de Franse maatregelen als een uitsluitend administratieve handeling, men woonde in het eigen dorp, niet in de gemeente. Om te weten welk huis A13 is moet je dus weten in welke voormalige parochie dit huis staat en uit welke tijd de nummering dateert.

Periode 2: 1880-1921

In 1880 wordt de indeling naar oude parochies verlaten, de hele gemeente krijgt een doorlopende belettering. Voor Haren blijven de letters hetzelfde, Helpman en Noordlaren krijgen de letters G t/m N.

Periode 3: 1921-1930

In 1921 wordt de wijkaanduiding middels letters grondig omgegooid. De wijken sluiten aan bij de secties van het kadaster (de letters van de wijken en die van het kadaster zijn niet gelijk, de gebieden wel). Een stuk van Helpman doet niet meer mee, daar dit inmiddels tot de gemeente Groningen behoort.

Periode 4: Vanaf 1930

In 1930 is er in het dorp Haren zoveel nieuwbouw dat het systeem van letters, huisnummers en toevoegingen voor tussengebouwde huizen onoverzichtelijk wordt. Hoe moet je nummeren als er tussen 13a en 13b op het erf van een boerderij een heel buurtje wordt gebouwd?

B&W stellen voor om de nu (=2013) gebruikelijke aanduiding van straatnaam+huisnummer in ieder geval voor het dorp Haren in te voeren. Dat maakt het veel makkelijker om nieuwe nummers toe te voegen of om alvast nummers te reserveren voor nieuwbouw. In de overige kernen wordt de nummering letter+cijfer vervangen door een doorlopende nummering per dorp. In 1940 wordt in Glimmen het systeem straatnaam+huisnummer ingevoerd; in Noordlaren gebeurt dat in 1957, in Essen geldt nog steeds de doorlopende nummering.

Er zijn dus veel wijzigingen in de huisnummering geweest, daarbij is vrijwel nooit een tabel gemaakt waarin je kunt zien welk oud huisnummer overeenkomt met welk nieuw nummer. De veranderingen in de letters zijn nu duidelijk, maar dat geldt niet voor de cijfers. Heeft men met de letters ook de cijfers aangepast, zijn die tussendoor bij een volkstelling nog gewijzigd? Zelfs bij de overgang op straatnamen is het verband met de oude aanduiding niet vastgelegd. En was dat niet de oorspronkelijke vraag: in welk huis woonde mijn overgrootvader?

De juistheid van de huisnummers is te controleren aan de hand van de uitkomsten van volkstellingen, de bevolkingsregisters en de adresboeken die tussen 1929 en 1966 door particulieren uitgegeven werden, met medewerking van, maar niet onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

Eppo van Koldam heeft deze puzzel opgelost voor wijk A in Haren, niet alleen voor huizen maar ook voor de bewoners, en foolproof. Op een vraag uit de zaal met een foutief huisnummer en onvolledige persoonsgegevens van twee grootouders met veel voorkomende achternamen haalt hij uit zijn systeem de volledige gegevens: getrouwd met... dochter van geboren te kinderen mogelijk zijn er ook foto's.

Voor andere wijken ligt hier nog een schone taak.

Het bovenstaande overzicht van wijzigingen in huisnummering is de uitkomst van Van Koldams zoektocht in de archieven naar een adres, niet het startpunt. Zelfs het gemeentehuis zal geïnteresseerden op het verkeerde spoor gezet hebben, met een adres dat niet klopt in wijk of tijd. Wie deze gegevens voor een andere wijk wil hebben al aan het werk moeten, een hele klus, maar de spreker van deze avond heeft het gereedschap geslepen en geolied klaargelegd.

Bij het schrijven heb ik gebruik gemaakt van de lezing en van informatie die te vinden is op de website van de gemeente Haren>historie>bronbewerking>systematiek huisnummering 1811-2011, kijk eens op deze website!

Antwoord op de vraag: de overgrootvader woonde aan de Rijksstraatweg 103 (rechter helft)

Medewerkers gezocht voor het huisnummerproject

De huisnummering in de gemeente Haren is niet altijd zo duidelijk geweest als nu.

In het begin van de 19e-eeuw waren er veel minder woningen en werd de huisnummering gedaan per gebied. Kwamen er nieuwe panden in zo'n gebied, werd de hele boel omgenummerd.

Aangezien dit omnummeren vele malen gebeurde, mag het duidelijk zijn dat bij hedendaags historisch onderzoek het soms onduidelijk is welke woningen worden bedoeld, daar één pand soms wel 4 of 5 huisnummers kan hebben gehad.

Dhr. Eppo van Koldam is al enige tijd bezig de huisnummering van onze gemeente op een rijtje te krijgen en heeft daarvoor al veel archiefonderzoek verricht. Veel meer onderzoek is echter nodig, met name voor de plaatsen Glimmen, Harenermolen, Onnen en Noordlaren.

Het bestuur van Old Go ziet het belang van het huisnummerproject in en zoekt enthousiaste leden om dhr. Van Koldam een handje te helpen.

Hoeveel mensen zijn er nodig?

Bij voorkeur een stuk of zes.

Wat voor soort hulp wordt er gezocht?

Het gaat vooral om uitzoekwerk. Dit gaat voor een groot deel op basis van digitaal beschikbare gegevens via het internet. Voor een ander deel op basis van gekopieerd archiefmateriaal.

Hoeveel tijd is men kwijt en waar gebeurd het?

Voor bepaalde gebieden (bijv. Harenermolen, Glimmen, Hoornschedijk) is onderzoek nodig bij de Groninger Archieven. Dit vraagt dus meer extern en tijdgebonden onderzoek. Andere gebieden kunnen gewoon thuis achter de computer uitgezocht worden, wanneer men wil.

Eens in de zoveel tijd zal er een terugkoppelingsbijeenkomst zijn.

Bent u enthousiast geworden en wilt u dhr. Van Koldam een handje helpen? Dan kunt u zich aanmelden via info@oldgo.nl. Na aanmelding krijgt u meer gerichte informatie over het project.

Alvast bedankt!

400.000 jaar geschiedenis in één bos

In de winter van 2010 begon in het Noordlaarderbos een onderzoeksproject naar de geschiedenis van dit bijzondere gebied. Onder leiding van provinciaal archeoloog Hennie Groenendijk, ging een groep van 14 vrijwilligers uit Noordlaren aan de slag met het inmeten van de hoogtes en het boren gaten in de bodem. Na drie winters hard werken ontstaat nu een duidelijker beeld van de geschiedenis van het Noordlaarderbos. Pim Timmer uit Noordlaren en vrijwilliger bij het project, geeft hieronder een impressie van wat er allemaal komt kijken bij het ontfutselen van de geheimen van het Noordlaarderbos.

Door Pim Timmer

Sinds de winter van 2010/2011 werk ik mee aan het onderzoeksproject van het Noordlaarderbos. Iedere keer verbaas ik me er over hoe fijn het is om in het bos te werken. Eigenlijk maakt het niet zoveel uit of het koud is of dat er sneeuw ligt. Van tevoren denk ik wel eens, 'dit is toch geen weer om buiten te zijn.' Het is maar goed dat we afgesproken hebben gewoon op donderdag naar het Nivonhuis te komen en daar met elkaar te overleggen of we wel kunnen werken en wat we gaan doen. Afgelopen winter is het maar een keer voorgekomen dat het niet doorging. En een keer moesten we stoppen door de regen, want schrijven in de regen is nu eenmaal onmogelijk en ook wordt alles dan zo vies. Het thuisfront moppert wel eens, 'moet je met dit weer naar het bos?' Ze begrijpen niet dat als je er eenmaal bent het geweldig is. Dat is niet uit te leggen.

Vrijwilligers bekijken de resultaten van een grondboring. V.l.n.r. Pim Timmer, Luit Gelling, Bertus van der Velde, Max Hartlief en John Klip

We zijn met elkaar een leuke ploeg mensen. Het lijkt wel een beetje op vroeger met collega's onder elkaar. Een ieder van ons brengt zijn ervaringen mee. We hebben allemaal zulke verschillende achtergronden, maar dat maakt niets uit, omdat het onderwerp waar we ons mee bezighouden ons bindt. Met elkaar maken we een hele ontwikkeling door. Bij de koffie wisselen we veel wetenswaardigheden uit, waardoor het nog meer gaat leven. Steeds meer valt iets van de geschiedenis op z'n plaats. Dat je in de bodemlagen van het Noordlaarderbos drie ijsstijden kunt tegenkomen! We praten over 400.000 jaar alsof het niets is. Als ik dan bedenk dat ik, als ik geluk heb, zo'n 80 jaar wordt, dan is in vergelijking daarmee mijn leven wel een erg klein momentje.

Iedere boring is bijzonder. Het blijft gewoon spannend wat we aantreffen. Alles wat we tegenkomen wordt genoteerd en gefotografeerd. Als we boren op een hogere plek komen we meestal na 1 tot 1,5 meter podzol tegen. Wat ik ervan begrijp is dat de podzol ontstaan is doordat humus en mineralen eeuwenlang in de bodem zijn gezakt. Dat is dan een ondoordringbare laag geworden. Soms is deze inspoelingslaag zo hard dat we er alleen met moeite doorheen kunnen komen. En dan na nog twee meter dieper boren in het dekzand, komen we in het keileem. Dat is voor ons het moment om te stoppen met boren. Maar soms halen we het leem net niet, omdat we niet door de stenen kunnen komen.

De meetploeg plaatst piketten op de punten waar we boren. Ze hebben precies in kaart waar de boorpunten allemaal staan en wat daarvan de hoogte is. Dat inmeten doen ze met een waterpasmeter. Het bos maakt het inmeten niet makkelijk voor ze. Ik heb bewondering voor ze als ik zie hoe ze overal doorheen moeten sjouwen. Het is niet voor niets dat er zoveel grapjes over bomen gemaakt worden die in de weg staan. Maar door kunst en vliegwerk weet de meetploeg zelfs om dikke bomen en dichte struiken heen te meten.

In de loop van 2014 zal het grootste deel van onderzoek afgerond zijn. Ik ben benieuwd hoe uiteindelijk het totale plaatje er uit komt te zien!

Voor meer informatie over het Onderzoeksproject, kunt u op onze website een uitgebreid interview lezen met coördinator Ingrid Schenk.

Ga naar www.oldgo.nl en kijk onder 'nieuws 2013'.

Johan Feikens (rechts) van ingenieursbureau MUG geeft instructies over het meten met laserapparatuur

Een familie Konings, 'van ver gekomen, nu altijd dichtbij'

Op verzoek van de heer Dirk Jan Konings te Haren heb ik een onderzoek gedaan naar de familie, ook in verband met het 100 jarig bestaan van de firma in 2011
door Roelof van Wijk

De winkel aan de Meeuwerderweg in Groningen

Adrianus Konings is de oudste voorvader in de noordelijke streken van het land. Hij heet van Breda afkomstig te zijn, maar is daar (nog) niet gevonden. Hij was militair en had een wisselende woning in meestal een garnizoensplaats. Hij was gehuwd met **Christina Ophoven**. Ook haar herkomst is nog niet gevonden, mogelijk komt ze uit Maastricht of omgeving. Daar is naam (van) Ophoven bekend. Er is een plaats van die naam. Zij hertrouwde met Martinus de Klerk, ook een militair, deze was wel afkomstig van Breda. Naast het militair zijn, is ook bekend dat de familie roomskatholiek was en dat duidt in dit geval ook op een herkomst uit zuidelijke streken.

Uit het huwelijk zijn een drietal kinderen – elk in een andere plaats geboren- bekend: hier is van belang **Josephus Konings**, geboren in Delfzijl, waar de vader militair was en RK gedoopt in Appingedam in 1796. Hij is eerst werkmansknecht en later metselaar, huwt drie keer, heeft in totaal negen kinderen en overlijdt te Groningen in 1868.

Uit zijn 1^e huwelijk met **Katrina Alberdina Albarren** stamt de volgende generatie: de in 1829 geboren **Henricus Petrus Joannes Konings**.

Hij diende vijf jaar als infanterist en was bij zijn huwelijk in 1858 arbeider, overleed op vrije jonge leeftijd 37 jaar oud in 1866. Nog voor zijn huwelijk

met **Trientje Cerfontein**, was als oudste kind in 1853 geboren Hinderikus Johannes Konings.

Hinderikus Johannes Konings trouwt in 1881 met **Sebrina Stormer**, is koperslager en rijwielfabrikant van beroep, heeft een winkel aan de Meeuwerderweg in Groningen, en gaat in 1914 in Haren wonen, waar de zoon Frederik Konings in 1911 met een zaak begonnen is. Hij bouwt een winkel / woonhuis waarover dhr E van Koldam op de website van Old Go (Harener Historische Kring) een boeiend verhaal schreef. De zaak in Groningen wordt eerst voortgezet door een andere zoon.

Frederik Konings, geb in 1883, vertrekt na zijn huwelijk met **Grietje de Maar**, met drie kinderen naar Haren, begint daar in 1911 een bedrijf als loodgieter, electricien en installateur, er worden nog twee kinderen in Haren geboren.

De familie is in Haren gesetteld, en maakt deel uit van een in Haren bekend installatie bedrijf.

Na Frederik zijn er de zoons en kleinzons die de scepter zwaaiden en zwaaien bij het bedrijf.

Natuurlijk is een meer volledige genealogie aan de heer Konings overhandigd, deze samenvatting is bedoeld om te laten zien dat hoewel van ver gekomen, je toch dichtbij kunt zijn!

Het volgende nummer van Op de Hoogte verschijnt in september, met een nieuwe naam!

Bijdragen voor dit nummer kunt u tot

7 augustus 2013 inzenden aan: redactie@oldgo.nl.

Het geheim van het torentje, of hoe Haren het ‘Wassenaar van het Noorden’ werd

Old Go schreef er al eerder over: de eerste bewoners van het Huis de Wolf aan de Rijksstraatweg en hun voorliefde voor paarden, die zelfs afstraalde van het pronkzilver van de familie.

Het Huis de Wolf was in 1892 de eerste echte stadsvilla in een dorp van grote en kleine boeren die nog nazuchtten onder de gevolgen van de landbouwcrisis van de negentiende eeuw.

Hoe kon boerenzoon en gesjeesde rechtenstudent Atze Wassenaar (1867-1916) hier dan zo'n kostbare villa laten bouwen? En waren er voorbeelden voor de stijl en het ontwerp van dit landhuis? Door Dr. Kees Kuiken

Atze Wassenaar was de enige zoon uit het eerste huwelijk van de Friese rundveefokker Nanne Wassenaar. Atzes moeder overleed toen hij nog een peuter was. Hij groeide op in het dorp Sint Jacobiparochie, waar zijn vader al snel hertrouwde en vader werd van nog drie zoons. Deze drie halfbroers van Atze traden in de voetsporen van hun vader: ze werden over de hele wereld beroemd als fokkers van Fries stamboekvee, waarmee in die tijd kapitalen werden verdiend. Maar Atze ging niet naar de landbouwschool maar naar het gymnasium en later naar de universiteit. Hij was namelijk de enige erfgenaam van het aanzienlijke familiekapitaal van zijn moeder.

Bijna zijn hele leven lang kon hij rentenieren en zich wijden aan zijn grote hartstocht: de paardensport. Al vóór zijn inschrijving als rechtenstudent in Groningen was Atze lid van de Studenten Rijclub en ook daarna ging het paardrijden vóór zijn studie.

Het Huis de Wolf te Haren na de restauratie, met het torentje in zijn oorspronkelijke gedaante

In 1892 trouwde hij een hoteliersdochter uit Leeuwarden en kocht hij een huis met veel land tussen Helpman en Haren. Hij liet het huis (de voormalige herberg De Wolf) afbreken en een villa met een eigen drafbaan bouwen. Van studeren kwam daarna niets meer. Atze werd wel één van de eerste aandeelhouders van de Groninger Harddraverij- en Renvereniging. In de jaren daarna zat hij regelmatig in het bestuur. Op vergaderingen bleek hij bijzonder goed op de hoogte van wat elders in Nederland in de paardensport omging. Vermoedelijk heeft hij zo in Den Haag kennisgemaakt met één van de leidende

figuren in dit milieu: C.J. van der Oudermeulen (1838-1904), opperstalmeester van de koning, die in 1879 in Wassenaar een reusachtig landhuis in Oudhollandse stijl had laten bouwen. De hele inrichting ademde de sfeer van de paardenwereld. In de ‘jachtkamer’ hing een enorm wandtapijt met galopperende paarden. Dit (in werkelijkheid niet zo oude) kasteel Oud-Wassenaar was ongetwijfeld een voorbeeld voor de villa die Atze en zijn bruid in 1892 in Haren bouwden. Haren was toen nog niet het ‘Wassenaar van het Noorden’, maar het Huis de Wolf was wel duidelijk ontworpen als een verkleinde versie van het kasteel: een ‘Klein Wassenaar’ dus.

Kasteel Oud-Wassenaar te Wassenaar

Zo kreeg de entree een tegeltableau met galopperende paarden, net zoals de jachtkamer van het lustslot van Van der Oudermeulen in Wassenaar. Ook de keuze van een ‘oud’ aandiende naam voor de Harense villa volgt het Wassenaarse voorbeeld.

De Harense Wassenaars bedachten geen nieuwerwetse naam voor hun landgoed, maar behielden de oude historische naam: De Wolf.

Maar zoals Van der Oudermeulen zijn kasteel in Wassenaar geheel naar zijn persoonlijke smaak liet bouwen en inrichten (hoewel ook de mode van zijn tijd hierop een behoorlijk stempel drukte: ‘Oudhollandse’ renaissanceversieringen waren toen erg in trek in aristocratische huizen), zo bracht ook het echtpaar Wassenaar persoonlijke toetsen aan in het ontwerp van zijn huis. De favoriete manier van ontwerpen uit die tijd noemen we tegenwoordig ‘eclectisch’: overal werden ideeën voor versieringen

gezocht. Het Huis de Wolf lijkt op het eerste gezicht op een stadsvilla zoals ze toentertijd bij tientallen langs de Groninger singels en uitvalswegen werden gebouwd. De schelpversieringen boven de ramen doen zelfs enigszins denken aan het Goudkantoor in de Stad. Zou Atze Wassenaar hiermee misschien ten overvloede zijn rijkdom hebben willen etaleren?

De meest persoonlijke noot in het ontwerp is de bekroning van het torentje op het huis. Het past niet bij de 'renaissance'-versieringen die de rest van het ontwerp overheersen, maar wel bij het 'classicisme' dat bij de Nederlandse aristocratie een halve eeuw eerder in de mode was.

Het torentje van de 'Grote Kerk' in Sint Jacobiparochie, een schepping van Romein uit 1843

De kerk van Sint Jacobiparochie in Friesland, waar Atze in 1867 was gedoopt, was in 1843 gebouwd. Het is een bij uitstek classicistisch gebouw: de voorgevel ziet eruit als een echte Romeinse tempel (de architect heette toevallig zelf ook Romein en hij bouwde bijna altijd in classicistische stijl).

Het torentje op de kerk in Atzes geboortedorp lijkt als twee druppels water op het torentje van het Huis de Wolf. Het was daarmee een aardig herkenningspunt voor bezoekers uit Friesland: niet alleen de vele familieleden die hier op bezoek kwamen (de tram uit Groningen stopte vrijwel voor de ingang van het Huis de Wolf), maar ook de boeren die met de pet in de hand hun pacht kwamen betalen. Atze Wassenaar leefde nog altijd voor een groot deel van zijn Friese grondbezit.

Omstreeks 1900 waren de Wassenaars de rijkste inwoners van Haren. De gemeente wist hen goed te vinden. Ze betaalden jaar in jaar uit een fortuin aan belasting, onder meer voor hun inwonende dienstbodes. In 1911 kwam hieraan een einde. In dat jaar voerde de gemeente Den Haag een bijzonder voordelig toptarief in voor de gemeentelijke omslagen. Binnen drie maanden hadden de Wassenaars het Huis de Wolf verhuurd aan een sanatorium (een voorloper van het

latere Beatrixoord) en verhuisden ze naar een herenhuis naast het Haagse station Staatsspoor. Vijf jaar later overleed Atze. Hij werd begraven in het familiegraf van zijn moeder in het Friese Jelsum.

Op de begrafenis is mogelijk iets moois opgebloeid tussen zijn dochter Anna en de zoon van een oude studie- en paardenvriend van Atze, de bioloog jhr. Johan de Marees van Swinderen. Hoewel de Wassenaars zelf niet van adel waren, voerden ze wel een min of meer aristocratische levensstijl. Bij de Studenten Rijclub gingen adellijke en niet-adellijke leden in zekere zin op gelijke voet met elkaar om.

Anna en haar jonkheer-bioloog trouwden kort na Johans promotie in 1919. Het Huis de Wolf was toen al verkocht aan de Groninger Universiteit, die het tot 1999 gebruikte. De drafbaan achter het huis werd ingericht als botanische tuin. Het is de huidige Hortus Haren.

Het Huis de Wolf zelf was na het vertrek van de Universiteit volledig uitgewoond. Na een jarenlange en intensieve restauratie wordt het nu weer particulier bewoond. Vanaf de straat is het tegeltableau bij de entree niet te zien. Ook andere details zijn niet voor buitenstaanders zichtbaar, maar het in volle glorie herstelde torentje herinnert op opvallende wijze aan de eerste bewoner.

Literatuur:

V. Collette, 'Oud-Wassenaar te Wassenaar', in: J. Stöver e.a. (red.), *Kastelen en buitenplaatsen in Zuid-Holland* (Zutphen 2000).

E. Knol, *Zilver in Groningen* (Groningen 2011).

K. Kuiken, 'De burgerlijke glorie van Atze Nannes Wassenaar (1867-1916)', *De Vrije Fries* 88 (2008) 117-138.

K. Kuiken, M. van Oven en A. Ralf, 'De Friese Wassenaars en hun afstamming', *De Nederlandsche Leeuw* 129 (2012) 6-7.

A.C Timmer, *Buizenhuizen in Haren* (Haren 1995).

Over de auteur:

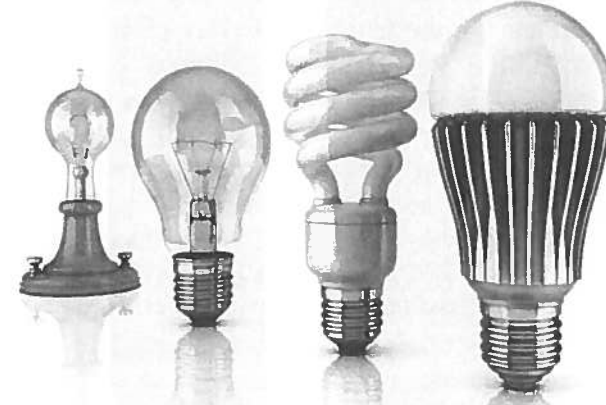
Dr. Kees Kuiken (www.prosopo.nl) is sinoloog en cultuurhistoricus. Hij publiceerde onder meer over de middeleeuwse geschiedenis van Haren en is een verre achterneef van Atze Wassenaar.

SINDS 1911

Konings

TOTAALINSTALLATEURS

Rijksstraatweg 208 - 210 9752 BR Haren
 ☎ 050 5344735 Fax 050 5344138
www.koningstotaalinstallateurs.nl

Vakwerk Architectuurscursussen

Voor architectuur dichtbij huis

Wordt een expert in het herkennen van de architectuur in Haren en omgeving!

Markante hoekpartij

Rond sieralement in metselwerk

Abstract glas-in-lood

Driehoekig uitspringende ramen

Hoek Kerkstraat - Hortuslaan, Haren

Bouwstijl: **Amsterdamse School**, ca. 1930

Kijk voor de informatieve en toegankelijke cursussen van Vakwerk op
www.vakwerkscursussen.nl

Gegeven door architectuurspecialist Maria Staal

WEBWINKELN?

DAT KAN IN HAREN!

WWW.BOOMKER.NL

Binnen 24 uur gratis thuisbezorgd

U sponsort Zorgboerderij De Mikkellhorst

Persoonlijke service van Boomker personeel

BOEKEN
VAN VLEES
EN BLOED.

Columnisten gevraagd!

Zoals de lezer wellicht weet, verschijnt op de website van Old Go maandelijks een column.

De columns worden iedere maand geschreven door een andere persoon.

Ze worden zeer goed gelezen.

De onderwerpen zijn uiteenlopende, vaak persoonlijke verhaaltjes die met geschiedenis te maken hebben.

Een aantal Old Go leden hebben al eens een column geschreven, maar we zijn altijd op zoek naar nieuwe columnisten.

Lijkt het u leuk eens een column te schrijven voor Old Go?

Neem dan contact op met de webredactie via webmaster@oldgo.nl.

U ontvangt dan wat meer informatie over het schrijven van een column.

Bedankt voor uw medewerking!

Be Quick, 125 jaar jong

boekbespreking

Door Siebrand Braaksma

125 jaar jong, want ze noemen zichzelf:

The Good Old, forever Young!

Met een zeer bewogen geschiedenis. Die in diverse jubileumboeken gevat is. Nu weer de vijfde; bij het 125 jarig bestaan.

Een fraai vormgegeven boek van 204 duidelijk gemerkte pagina's.

Ger Lanjouw, hoofdredacteur en Jan Kees Schelvis, verantwoordelijk voor de vormgeving.

Overigens liet Jan Kees zich verleiden ook een aantal interviews uit het boek voor zijn rekening te nemen.

Diverse bekenden schreven mee:

Historicus Beno Hofman belicht in kort bestek de eerste 100 jaren. Zo als zo vaak, een onduidelijke begin. Maar vanaf 1894 wordt er serieus gevoetbald op het exercitieterrein achter het Sterrebos. In 1920 landskampioen! Verhuizingen volgen, Be Quick komt steeds verder op Harener bodem.

Hoe groot is nu zo'n club? Pas in 1948 zijn er meer dan 500 leden.

Iedereen weet nog de betaald voetbal periode die in 1954 vorm kreeg. Een duidelijk voorbeeld dat de weg naar vooruitgang niet direct helder is. Promotie en degradatie: vreugde en verdriet is de club niet ontgaan. Om over afgebrande tribunes en kleedlokalen maar te zwijgen.

Het Forever Young heeft ervoor gezorgd dat de club sterk en gezond sport voor ieder biedt en midden in de maatschappij staat.

Het boek memoreert dat Be Quick in 1887 de 17^e voetbalclub in Nederland is en de 6^e waar in dat jaar voetbal wordt gespeeld. (Veel clubs begonnen met andere sporten zoals cricket)

Andere bekende meeschrijvers: Dick Heuvelman, Wim Masker en Eppo van Koldam.

Het boek staat vol met interviews van clubleden. Een club: het gaat immers om de mensen.

Ik kan het u van harte aanbevelen.

Regionaal Historisch Centrum

Groninger Archieven

Dag van de Groninger Geschiedenis: 5 oktober

Ook dit jaar wordt die Dag georganiseerd voor ieder met belangstelling voor de geschiedenis van onze provincie.

Het thema, ook landelijk thema voor de Maand van de Geschiedenis, is: *Volk en vorst*, over het Koninkrijk der Nederlanden en de Oranjes, maar ook over andere vorsten en leiders die Nederland gekend heeft. Wereldlijke vorsten en religieuze vorsten, vorsten uit de Romeinse tijd en vorsten uit de Opstand.

Gedane zaken... vindt u weer! Onderzoeksgids voor Groninger middenstand op website

Hoe komt u meer te weten over de winkel van uw opa of de voormalige bakkerij waar u in woont? Daarvoor bieden de Groninger Archieven nu een korte onderzoeksgids. In deze gids ligt de nadruk op onderzoek naar middenstanders in de 19e en 20e eeuw. U kunt onderzoek doen naar een specifieke ondernemer. Of misschien wil u meer weten over de middenstand in een straat, dorp of buurt in een bepaalde periode?

Zoekt u een bedrijf, dat in 1921 bestond of na 1921 is opgericht, dat is er van dat bedrijf een dossier aangemaakt in het Handelsregister. De gids geeft uitleg over het de nieuwe toegang op die dossiers.

U vindt onze onderzoeksgids Middenstand op de website van de Groninger Archieven onder:

onderzoek> hulp bij onderzoek> onderzoeksgidsen

U kunt de gids daar inzien en downloaden.

Nieuwe toegang op de bedrijfsdossiers in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel in de provincie Groningen

In 1921 werd de Handelsregisterwet ingevoerd. Volgens deze wet moeten alle ondernemingen zich laten registreren in het Handelsregister, dat wordt beheerd door de Kamer van Koophandel. Tot 1940 hoefden bedrijfjes die minder dan 2000 gulden winst maakten zich niet te registreren, deze kunt u dus niet terugvinden in het register. Niet alle bedrijven zich meteen in 1921 laten inschrijven, soms gebeurde dit later.

Het Handelsregister is te doorzoeken via www.groningerarchieven.nl> zoek in het zoekvenster rechts boven op de homepage op <*Handelsregisterdossiers*>.

Nieuwe redactie

Sinds begin februari 2013 heeft *Op de Hoogte* een nieuwe redactieraad. Zij gaan de komende tijd aan de slag om van ons verenigingsblad een nog mooier en leesbaarder geheel te maken.

Henk Bazuin, Maria Staal en Roelof van Wijk komen Siebrand Braaksma hierbij ondersteunen, zodat de redactie nu bestaat uit vier personen.

Naast het verfrissen van de layout is het doel om de komende maanden een goede samenwerking te creëren tussen *Op de Hoogte*, de website en de nieuwsbrief.

De verwachting is het komende september nummer uit te brengen met de vernieuwde layout en nieuwe naam.

Mocht u nog ideeën hebben voor *Op de Hoogte*, dan horen we dat graag! U kunt de redactie bereiken via het nieuwe emailadres: redactie@oldgo.nl.

De nieuwe redactie tijdens hun eerste vergadering in het bezoekerscentrum. Vlnr: Maria Staal, Roelof van Wijk, Siebrand Braaksma en Henk Bazuin

DODENHERDENKING BIJ APPÈLBERGEN

Vrijdagmiddag, 3 mei 2013, 14.00 uur

Om 14:00 uur zal vanaf het paviljoen Appèlbergen een **STILLE TOCHT** naar het **MONUMENT** plaatsvinden, waar de **HERDENKING** gehouden wordt.

De 34 slachtoffers van de **MEISTAKING 1943** worden op die plaats ieder jaar op 3 mei herdacht.

Verschillende personen zullen met woord en muziek aan de plechtigheid hun medewerking verlenen. Sprekers dit jaar zijn:

de heer dr. J.P. Rehwinkel, burgemeester van Groningen en mevrouw J.G. Vlietstra, burgemeester van Haren.

Muzikale medewerking door het koor: Vocalgroup The Evergreens en de trompettist Pieter Stenekes.

Na de plechtigheid wordt u de gelegenheid geboden in het Paviljoen Appèlbergen na te praten.

Het bestuur van het "3 mei Comité Appèlbergen" hoopt dat ook dit jaar weer velen aanwezig zullen zijn.

**DAT WIJ NOOIT VERGETEN WAT ZIJ VOOR
ONZE VRIJHEID DEDEN.**

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Ella Postema (voorzitter) tel: (050) 526 3429

De weg noar Oma tou

Aan zuudkaant van de stad
de weg noar Oma tou
de weg der wegen
nou k òller wor, wel kom ik doar nog tegen?

De Hereweg is laang
zo laank mien jonkhaid duurt
de weg noar Hoaren
veurbie de moanekop en ook t gele koren.

De weg noar Oma tou
van Hoogebrug tot aan Noordloaren
achterop fietse bie Pa
mien zuske bie mien Ma.

De weg noar Hoaren
hoast alle zundoagen
over De Hoogte, Grootmaark en Pelsterstroat
Coehoornsingel, Herestroat.

Over t spoor, staile noar de Rabenhaupt
de lome bomen van de Hereweg
mien Ma mout plassen, ze krigt t zo benaauwd
bie t koepeltje, nog diskaant van de weg.

t Boshoes, gevangen is, nadde brug
deur Helpen hin, t Roomse zaikenhoes
villa Gelria, huize Wolff.
kiek doar, t hoes van Ome Rolf.

Achterop fiets, wie lezen
de noamen van de hoezen.
Carpe Diem, t Hoeveke,
Sonnevank, t Hilgenstede.

Deur Hoaren, kwekerij Van Esch
n òlle vraauw, aanreden deur n motor.
ligt noast heur bril en schraait:
'kin gainaine mie even helpen?'

De weg noar Oma tou
deur Hoaren, Onnen, noar Noordloaren
laangs Tanne Lidys toendörp
of t zaandpad van Appèlbaargen.

De weg der wegen
lopt nait meer noar mien Oma tou
zai rust nou op t hoge Es
bie t Noardloarder toren en t riepe koren.

Anne Hoogebrug

Langs de Rijksstraatweg in Glimmen

Deze keer uit ons digitale fotoarchief een aantal prentbriefkaarten uit de collectie van de heer Groeneveld te Glimmen. De dateringen zijn geschat.

Rijksstraatweg, Glimmen

De tram rijdt de Oude Schoolweg in - 1930

Glimmen, Rijksstraatweg

Rijksstraatweg vanaf de nieuwe schoolweg - 1965

Heemstede - Glimmen

Huize Heemstede - 1920

Groeten uit Glimmen, Rijksstraatweg

Huize Heemstede, nu Oeckelenhof genoemd - 1955

Glimmen, Rijksstraatweg

- 1960

Glimmen, Rijksstraatweg

Hoek Meidoornlaan - 1970

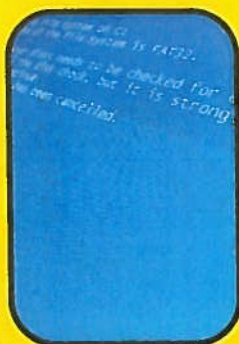

WIST U DAT WIJ KUNNEN **PRINTEN** ALSOF HET **GEDRUKT** STAAT?

Kerkstraat 32 (t.o. AH) • 9751 BD Haren • (050) 534 74 47 • www.drukkerijvanark.nl • info@drukkerijvanark.nl

DIGNO computers

Computers • Software • Reparaties • Netwerken

Rijksstraatweg 132 • 9752 BL Haren • Tel.: 050-5349965 • info@digno.nl • www.digno.nl